

בעזהשי"ת

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]
מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת ברכות

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאו' = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיך.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך

נא להעיר הערות

כל הזכויות שמורות

תש"ס

כתובת להערות :

גפ"ת, רח' חזון איש 36

פעיה"ק ירושלים תובב"א

טל : 571-2016 (02)

פ"ו כיצד מברכין

גמ' לה. - לו:

לר"י על דשאים מברך בורא מיני דשאים, כוסס חטים - בורא מיני זרעים
[ברוך ה' יום יום - וכן כל מין מעין ברכותיו]

ברכות הנהנין [אסור להנות מעוה"ז - רש"י - צריך להודות;
אסמכתא - קודש הילולים - לפני ואחרי; כמעילה]

מח' ר' חייא ור"ש ברבי אם רבעי בכל פירות או דוקא כרם [הילולים - הטעון שירה (יין), ג"ש תבואתו
- ותבואת הכרם]

{ ילך אצל חכם וילמדנו ברכות; והארץ נתן לבנ"א לאחר ברכה; בלי ברכה כגוזל להקב"ה וכנסת
ישראל וחבר לירבעם; דגנך כשעושים רצונו של מקום; ר' ישמעאל - הנהג בהן מנהג דרך ארץ,
רשב"י - כשעושים רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים; דורות הראשונים עשו תורתן קבע
ומלאכתן עראי - זו"ז נתקיימה בידן, היו מחייבין פירותיהן במעשר }

ברכה מיוחדת בפה"ג - דאשתני לעילויא וסעיד משא"כ שמן אינו סעיד

השותה שמן אינו מברך [מזיק], מערבו לאניגרון לרפואת גרונו - ב"פ העץ
(רש"י - דעיקר פרי נטעוהו לשמן - הלכך פרי הוא)

הנאה ממאכל לשם רפואה - מברכין

קמח חטים - רב יהודה - ב"פ האדמה (אבל קמח שעורים - שהכל)
ר"נ - שהכל [אשתני מכלל פרי, ואית עלויא אחרינא לבא לכלל דרך אכילתו]

רך של דקל - רב יהודה - ב"פ האדמה
שמואל, להל' - שהכל [סופו להקשות, לא נטע אדעתא דהכי]

קפריסין (קליפה גדולה) - משנה, ר"א - פרי
ר"ע, רב - לאו פרי (וכן לענין מעשר וערלה (להל' בחו"ל))
לב"ש אפי' עיקר הפרי של צלף הוי ספק ירק

בענבים - לר' יוסי סמדר הוי פרי, לרבנן בוסר

רבא - "שומר" לפרי לערלה [את פרי] רק במת הפרי כשמסלקו (משא"כ קפריסין)
פלפל, זנגביל יבש - רב ששת - שהכל, רבא ולהל' - לא כלום; ברטיב - בפה"א

גמ' לו: - לז:

דייסא עם דבש קפוי בקדרה -

רב יהודה - שהכל [דבש עיקר], רב כהנא - ב"מ מזונות [סלת עיקר]

רב ושמואל - כל שיש בו מה' מינין - מזונות - אפי' בתערובות ואינו בעין
אבל לא אורז ודוחן - אפי' בעין (אורז איתותב)

פת אורז: לרב ושמואל שהכל (איתותב), לר' יוחנן בן נורי המוציא [מין דגן]
לרבנן - ב"מ מזונות, ומעין שלש לר"י בשם ר"ג, ובורא נפשות לחכמים

פת שבישל - פרוסות קיימות (רש"י - לא נמוחו) - המוציא;
אין פרוסות קיימות - ב"מ מזונות

לר"ג כל ז' מינים, ואפי' לא עשאו פת - ברהמ"ז [מז.] ארץ חטה וכו' ואכלת ושבעת וברכת] ומזמנים
עליהם

חביצא - (לרש"י - לחם מפורר לאלפס) - מברך המוציא אם יש פרורין כזית,
או אפי' פחותין מכזית - בחזר וגבלן ואפה, או לרב יוסף אם לא נפרס כל הלחם,
או לרב ששת בעדיין צורת הפת (לרב יוסף ב"מ מזונות)

רש"י לז:

שהחיינו על קרבן מנחה - לרש"י - המתנדב אם לא הביא מזמן
רש"י מנחות - כהן שלא הקריב מעולם

גמ' לז: - לח:

טרוקנין (כובא דארעא - מים וקמח לחלל בפירה או לאלפס) - חייב בחלה
וברכתו במ"מ [גובלא בעלמא] אא"כ קובע סעודה עליו - המוציא, ומקרי "לחם עוני"
טריטא (קמח ומים ע"ג כירה, בצק משוח ע"ג שפוד, לחם לכותח (רש"י - בחמה) בלי דוגמא) פטור מחלה
דבש תמרים, מי פירות - שהכל (לבה"ג - בהוסיף מים) [כר' יהושע - זיעה בעלמא (ור"א חולק)]
טרימא (רש"י - כתוש קצת ואינו מרוסק) - בפה"ע [במילתיהו קיימי]
שתיא (רש"י - מאכל מקמח קליות) - עבה - במ"מ, רכה - שהכל [לרפואה]
ת"ק ולהל' - "המוציא", ר' נחמי' - "מוציא" [המוציא משמע לעתיד]
ירק שלוק: אביי ורב ושמואל - בפה"א, עולא בשם ר' יוחנן - שהכל
רב חסדא - אין מח' (רש"י) - ונ"מ אם נאכל חי או שלוק דוקא
ר"נ בהו"א - יש מח' - אם מבושל קאי במילתי' כר"מ, או לא - כר' יוסי בלחם עוני
למסקנא לכו"ע מבושל במילתי' קאי לברכה
ר' חייא בר אבא בשם ר' יוחנן - בפה"א

גמ' לט. - לט:

סילוק גרעין מזית בינוני, אין ברכת פירות הארץ [רש"י - אכילה כתיבה = כזית]
בפה"א עדיף משהכל הגם דיותר חביב
מח' תלמידי מר זוטרא אם חביב עדיף או דזיין עדיף
פרימא זוטא (חתיכות קטנות) של ירקות -
לרבא שהכל, לרב יהודה בפה"א [פרימא להמתיק טעמן]
תבשיל דירק דלא מפשו קמחא - בפה"א, למסקנא אף מפשו [לדבוקי בעלמא]
מים דירק שלוק כמותו - בפה"א
מים שנמתק טעם ע"י ירק - בפה"א
רב חייא בר אשי - בוצע על פרוסה, ור' חייא חולק
ר' חייא - צריך שתכלה המוציא עם פריסת הפרוסה
רבא, להל' - מברך ואח"כ בוצע (מפריש)
פתיתין (רש"י - גדולים) ושלמין: רב הונא - יברך אפתיתין (לרש"י - דוקא)
ר' יוחנן - שלמין מצוה מן המובחר חוץ אם הפרוס חטה והשלם שעורים
רנב"י - יר"ש מניח פרוסה בתוך (רש"י - תחת) השלמה ובוצע (רש"י - או משתיהן או מן השלמה)
לחם משנה - רב כהנא - לוקח ב' ובוצע א'
ר' זירא - בוצע אכולא שירותא (רש"י - פרוסה גדולה די לכל הסעודה)
לחם עוני - מניח פרוסה תחת שלם [רש"י - נראה כבוצע על הפרוסה] ובוצע

גמ' מ. - מ:

שיחה בין ברכה לאכילה שהיא צורך ברכה (רש"י) אינו צריך לברך עוד
מח' אי אף "מלח", "לבהמה" [לבהמתך ואכלת]
לא יבצע עד שיביא מלח לפני כאו"א, אא"כ אין צורך
יאכל מלח אחר אכילה, מים אחר שתייה

{ ירגיל בעדשים וחרדל כל ל' יום, דגים קטנים, קצח ; מדת הקב"ה כלי מלא מחזיק ולא ריקן }

בדיעבד מהני בפה"א על פירות, שהכל על כולם

{ אילן שאכל אדה"ר - לר"מ גפן, לר' נחמיה תאנה, לר"י חטה }

אם נלקח הענף יחד עם הפירא - בפה"א

בדיעבד שהכל על פת ויין - רב הונא - לא יצא [צריך להזכיר שמם], ר' יוחנן - יצא

ר' יוסי - משנה ממטבע חכמים בברכות לא יצא, ור"מ חולק

ברכה בכל לשון דלא כי היכי דתקינו רבנן יצא

רב - ברכה בעי הזכרת שם, ר' יוחנן - ומלכות

פת שעפשה, עובר צורת התבשיל - שהכל

תמרים שנשרפו בחמה\שנשרו לל"ק - שהכל

חומץ, תמרים שנשרפו, חגבים - ת"ק - שהכל, ר"י - כלום [מין קללה]

הפקד שששאן גורן הוקבעו למעשר (רש"י - מדרבנן)

מ' מא. - מא :

עולא - ברכותיהן שוות : לרבנן חביב עדיף, לר"י ז' מינין עדיף

אין ברכותיהן שוות - רש"י - לכ"ע חביב קדים

לר' אמי או ר' יצחק נפחא - אין ברכותיהן שוות : לרבנן חביב קודם, לר"י ז' מינין קודם, וכו' יצחק

- הקודם בפסוק ארץ חטה וכו' וכפי ריחוקו ממלת "ארץ"

ארץ : חטה שעורה גפן תאנה רמון

ארץ : זית תמר

ענבים (לא ללפת) בתוך הסעודה :

רב הונא ור"נ - טעון ברכה ראשונה

רב ששת (ר"פ לרש"י להל') - אף ברכה אחרונה (רש"י - אינו זיין וברהמ"ז אינו פוטר)

ר' חייא - א"צ ברכה

להל' ר"פ - אינו מחמת הסעודה (לרש"י - למזון ולשובע ולא לפתן) בעי ברכה ראשונה

לבא לאחר הסעודה - אף ברכה אחרונה (לרש"י - כרב ששת)

יין הבא מחמת הסעודה מברך בפה"ג [גורם ברכה לעצמו (לרש"י - בכמה מקומות (מצות)) ופוטר משקים

רש"י מא. - מא :

לרש"י - אע"פ שבפה"א חשיב משהכל, יכול לברך בפה"א קודם בפה"ע לעולא

בה"ג למסקנא בפה"ע קודם בפה"א [כרבי יהודה לל"ב]

שבחה של א"י שיש בה פירות ששיעורי תורה נתלין בהן

פת הבאה בכסנין - לרש"י - פת שנלושה עם תבלין הרבה - אוכלין אחר ברהמ"ז דבר מועט וא"צ מעין

ג' (אלא בורא נפשות)

אא"כ אכל כפי שאחרים קובעין בכך - ברהמ"ז

גמ' מב. - מג :

פת הבאה בכסנין : רב מונא בשם ר"י, שמואל להל' - המוציא

רב יהודה - המוציא רק בקבע סעודתו עליו

סלקו (לרש"י - האוכל) לפני ברהמ"ז - אסור לאכול אא"כ סומך על דעת בעה"ב

להל' גמר סעודה תלוי במים אחרונים

{ תיכף לסמיכה שחיטה, לגאולה תפלה, לנט"י ברכה, לת"ח ברכה }

ברכת הפת פוטר פרפרת ולא להיפך

לב"ש - ברכת פת\פרפרת לא פטר מעשה קדרה, ות"ק חולק

בימי חול שאין קובעין סעודה על היין מברך על כל כוס
 לפטור שתיית יין אחר המזון ע"י ברכת יין שבתוך המזון שבא רק לשרות אכילה שבמעיו:
 רב, רב נחמן - פוטר; רב כהנא, רב ששת, תלמידי רב - אינו פוטר
 א' מברך לכולם - באכילה בהסיבה או בהזמינו עצמם למקום קביעות בישיבה, לייך לפני\אחרי
 הסעודה, ולמוגמר אחר ברהמ"ז

גמ' מג. - מג.:

ברכת יין:

1. לפני הסיבה	כ"א לעצמו	אינו פוטר - דוקא שינוי מקום
2. אחרי הסיבה לפני המזון	אחד לכולם	פוטר שבתוך ואחר המזון
3. בתוך המזון	כ"א לעצמו	(כשהגיע עכשיו) מח' אם פוטר
4. אחר המזון לפני ברהמ"ז	אחד לכולם	

לרב א' מברך לכולם לייך: ל"ק - אפי' בלי הסיבה (רש"י - שלא בשעת סעודה או בשעת ובמקום סעודה), ל"ב
 - דוקא בהסיבה לפת
 ור' יוחנן חולק

כ"א מברך על יין שלא הגיע עד בתוך הסעודה [בן זומא - אין בית הבליעה פנוי
 (רש"י - אין לבם על המברך)]

הנוטל מים אחרונים ראשון מזומן לברכת המזון

מברכין אמוגמר משתעלה קיטור העשן, זעירי - ומברך בורא עצי בשמים

שמן אפרסמון - בורא שמן ערב, לרב יהודה בורא שמן ארצנו

מח' אי מברך על שמן שטמון (רש"י), טחון בו עצי בשמים

קושט, יסמ"ן, שבולת נרד, חבצלת השרון דגינה - בורא עצי בשמים;
 אתרוג וחבוש - שנתן ריח טוב בפירות; ברכת אילנות בניסן

{ ברכת הריח - כל הנשמה תהלל - רק הנשמה נהנית; עתידים בחורי ישראל שיתנו ריח טוב; כ"א יפה
 לו אומנתו; היוצא בלילה - אבוקה כב', ירח כג' בהדי ידיה; נוח כבשן האש מהלבנת פני חברו
 ברבים }

שמן והדס - ב"ש - ברכת שמן קודם [ר"ג (ר' יוחנן להל')] - דיש ריח נסיכה]
 ב"ה (רבא להל') - הדס קודם

שמן ויין - ב"ש - שמן בימין וקודם, ב"ה - יין בימין וקודם

ת"ח: בשוק מבושם אסור במקום שחשודים אמשכב זכר, ומותר בגופו [זיעה] ומח' בשערו
 יחידי בלילה מותר בקבע זמן ללמוד

נעלים מטולאים אסור בטלאי ע"ג טלאי בחלק שע"ג הרגל בימות החמה [רש"י - הטיט לא מכסה]
 לא יספר בשוק אפי' עם אשתו וגו', אל יסב עם ע"ה, אל יכנס אחרונה לביהמ"ד,
 לא פסיעה גסה, לא בקומה זקופה

גמ' מד. - מד.:

עיקר פוטר את הטפילה - אפי' פת

{ ריבוי תאנים וגוזלות בהר המלך }

לר"ג ברהמ"ז על ז' מינים [ארץ חטה... ואכלת ושבעת וברכת, ו"ארץ" המפסיק למעוטי כוסס חטה]

ר"ע - ברהמ"ז על קבע מזונו אפי' על ירק שלוק

אוכל מפירות א"י - "ועל פירותיה"

רב יצחק בר אבדימי ומר זוטרא - אין בורא נפשות על ירק
ר' יצחק ורב שימי ב"א - ירק כן, מים לא
ר"פ ורב אשי - אף מים

{מאכלים טובים ורעים, לא יאכל ירק קודם ד' שעות}

לר' טרפון - מברך בתחלה על מים לצמאו בורא נפשות